

Միևնորի լեզուի լիճաթուռ Հիւսիսե-
ճէնարեւէ իւր թագի աւիտէ,

Թուեա վերայեթի մէջիս ձիւայեթ վէ թէմեթի հոգեւոյ մեմուրու լիթաթ լու Հիւսնի պէտէ ըրեթ պէի սայիսէ :

— Կէչէն հաթթա Թուեա վերայեթի վարիսի Միտհաթ Բաշա հազրէթիւրի , Պուլլարիսթանըն Սոթիա շէհրինտէ պազը Գարընթըլլար Գուհուրա կէլիշ օլուպ , վէ ասայիշի հալին իատէսի իշին պիր մըգուար ասաթիր իրսալ օլուեմուշ օլուեղուեմու պա թէլէկրաթ Պապը-ալի-եէ պիլթիւրիշ օլուտ զուեմուտն , պու սէ պէպաէն տօլաթը հիւթիւմէթի սէնիեթ թարաթընտան իթինաթ օլուեթի հիւմա-եուեթ թապիլիեթ վերիւմէթ իւզըն , կէչէն հաթթա պիր վաթօր ասաթիր վէ միւ-հիւմաթ իրսալ օլուեմուշ օլուեղու Լէ-վանթուա օգուեմուշ տուր :

— Տիւնթի կիւն պիլթիւրիկիւմիզ վէճի իւզըն Տօլմա-պազ շէ սէրայի հիւմաեու-եուեթ տգտ օլուեմուտն Ֆէվթէլաւտ մէճ-իւտէ , եազընտա սուտուր պուլլուրաճազ օլան իսլահաթ իտթիթը հիւմաեուեթ իւզընիւն մէվէրէթ օլուեմուշ , վէ Լէ-վանթըն Գալիլիեթ պիր միլլէթ մէճիսի իհտաթ տաթի մէզ թիւր իսլահաթ տաթի ինտէ իմիշ :

— Եալթըի հարպը Եահանէտէն Հա-թըր Կէչ , մայիեթ նազըրը Բաշա հազ-րէթիւրիսի մախտումէրի Հազըր Կէչ վէ-թիւմիլ պէլին մախտումէրի օլուպ , Գա-րիստէ տէվէթի ալիեթ սէթարէթիւմէն-թիւրիստէն պուլլուրաճազ Ֆէրիստէն պէչ հազարաթը , Ֆուտա Բաշա հազրէթ-իւրի իլէ պէրապէր Գըրըմ Զանիպիլէ ա-գիմէթ իթմիշէր տիր :

— Կէչէն Բազար կիւնիւ Պփթըրիա իմրէրաթ օլու հազրէթիւրիսի եւ վմի մէվ-լուտիլի օլուեղու ձիւեթի իլէ , Պէ-օլլուեմուտ Մանթա-Մարիա թիլիսէսիտէ Պփթըրիա սէթարէթիւմէնի թէքմիլ մէ-մուրլարը հազըր պուլլուեմուտը հալտէ-թէ Տէլիւմ իսլահաթ օգուեմուշ տուր : Իչպու րուհանի զեյնէթտէն սօնրա , Պ-րիթի պէչ վէ Չաթը հազրէթի Եահա-նէնին սէրթաթիպի սանիսի Հալիսի Է-թէնտի հազարաթը , վէ սիւթէրաւտէն պուլլուեմուտն զէվաթ Պփթըրիա տէվէթի մախտումէրի Գարընա Բէսմի վիդիթալա-րըն Գուտ իյլէմիշէր տիր : Էօյլէն վազ-թի սէրայ պուլլուեմուտն լէնկէրէնտազ պուլլուեմուտն Օսմանլը պէլլիկի իլէ Պլիւ-թըրիանըն Տալմաթ նամ պէլլիկի , աւտէթ-տէն օլուեղու վէճի 21 վալլէ թօք էն-տաթիսի իլէ Պփթըրիա պանտէրասըն սէ-լամաթըլար տրը :

— Միւլլիթ օգուեմուտ 3 1857 .

Գայտէրիլէ Ս . Կարապետ վանքը թարա-թընտան , Էվէրէթ Գասապարընտա իլք տէ-թա օլարազ Սահմանադրութիւնն իճրասը իտուեմուտն տայիլ պիր վարդապետ կիւն-

տէրիւմիշ օլուեղու , օլ վազըթ թէշըլլ Գը-լըմըշ օլան թաղական խորհուրդու ազալա-րընըն Էշիլ տէրաեթի վէ օգուեղու եաղմազ պիլէն թիմէնէլէր օլմաթըլարընտան , Սահ-մանադրութիւնն մէճուլ պիր հալտէ Գալ-մըշ օլուեղու , վէ Սիվա սուալլուրդու Կա-րապետ պրազան հազրէթիւրի աւ ասլը Է-վէրէթի օլուեղուեմուտն , պէրայի սէյնահաթ մահէլլի մէզթիւրէ կիտիպ , թաղական խոր-հուրդու պօղարազ խարապիլէթէ կէթիւրէն էսկի մէպաէյէ վէ հէլէթէ թահվիլ իթմիշ օլմաթը մալիւմ տիր :

Պիզ միւմաիլէյի սրազանտան , քէնտի վաթանը օլուեղու իշին մէքթէպէն Էօգ իս-լահաթ վէ իլիլիքէր պէլլէմէքտէ իթէն , պիւսպիլիւն մուղայիլիլի կէթմէքտէլիլ , վէ պուեմա սէպէպիլէթ վիրէն , շիւրհէ-սիզ Էշալլիլի սօթու վէ ճահիլ օլուեղու տուր :

Միւմայիլէյի սրազանտա Էհալլիլի սւ-եանտրաճազ եթտէ , քէօնէլէնմիշ մէօզ-լէր իլէ , եանի (Որհնութիւն առէք , օրհ-նութիւն առէք , աւուեմիլ Սատուոյ տէթ-թէրը Գրեցէք) ուեթթմաեա սայ ու իգտամ իթմէքտէ տիր Գանն իտիրսի :

Էշիւ եթրին Էհալիսի կէթլէրիսի աշրպ , մէքթէպի իլէրիլէթմէք իշին Էշիլ Գէտա-թալլըլը իթմէքտէ օլուեղուեմուտն մաաա-թըլիսէ ազէսիսի մէքթէպէ սարթ իթմէքտէ իթէն , Էվէրէթ Էհալիսի իսէ Կէրմիլ մէք-թէպիլիստէնտէ իպրէթ ալմաեարազ , մէքթէպ-րարասըն թիլիսէլէ պարթ իթմէքտէ վէ մէքթէպիլէրիսի սէթիլ հալտէ պրազմազտա-տուր :

Էշիլ Էվէրէթ Էհալիսի , պու Գասաթ տէ-րին ուլլուտա Գալմանըլը քեաթի աւտ ի-տին , ուլանըն , Գալլըն , զիրա սապա՝ օլ-տու , իլմ ու Ֆիստէն կիւնէշի եւլէքսէլ-մէքտէ տիր , աշըն կէթիլիլի , Էվէր պու-կիւնտէն տիւնեմանըն թէգաւտիւմէթ Բէվիլ-լիսէ միւթապըզ սուրէթտէ հարէթթաէ պու-լուեարազ իլմ նուրու իլէ շօնուլլարընըլը թէնվիր իթմէյէ ճահտ իթմէքսէնիլ , եարն շօնուլլարընըլը տիւնեմայէ լաեթը աւտաթար օլմաեարազ , սէթիլ օլմազալար տրը :

— Կէչէն կիւնիլէր Չիլիկիլիսի Բա-կըոս վարդապետիսի պիր մէքթուպուեմու-նէշի իթմիշ օլուպ , օլ մէքթուպուեմու-ղայիլի օլարազ տիկէր պիր մէքթուպ-տէլիա լաթթիլիսանէյէ իրսալ իթմիշ օլ-տուեղուեմու պիլթիւրիշ իտիք , պու տէ-թա մեզ թիւր մէքթուպուեմու տաթի սու-րէթիլի օգուեմուլարընըլը մէրազընը թէնթիլ իթմէք նիեթի իլէ վէ եալընըլ պու մաւտէնին նէ հէեթէ կիրմիշ օլ-տուեղուեմու պիլթիւրիշ իլին ալիէն տէրմ-իտէրիլ :

Սահմանադրութիւն Սրազան , Եթրէն Կալիսիպուսիլ յուլիս 7 Գրամ նամակը յուլիս 9 մամանելով , եւ կարծելով թէ Բարեկամական հրաւէր մ'է , ինչպէս ին-րեկն եւ յեմանգն , յուլիս 10 իր տուըն Գաւուեցայ ի Եսազիլլ , եւ ի պաշտօնէ նո-

րին ազդարարութիւնը մեղ իմացուց թէ՝ նոյն կէտէն աւելին « հերետիկոսի » մը պէ՞տ կը ճանչէ զմեզ . . .

Պատասխանեցի թէ տալիկա չէթէ համո-զական , այլ բոնական միջոց մ'է , որ կը գործադրուի բուն Լուսաւորչական Հայոցս գէմ եւ ես ինքնին աւտոր գէմ ալաթ մա-մանակ չուեմ պատասխանելու ըսի , քանի որ ընկերութեան կամքը ի պաշտօնէ հար-ցած չեմ , որովհետեւ Պատկեր Գիրքը ընկե-րութեան կը վերաբերի եւ որուն նկատմամբ պատրիարքարանի պաշտօնական ծանուցման գէմ ընկերութեան կողմէն հրատարակուած յայտարարութեան պատասխանը դեռ աւտը-ուած չէ ըսի , եւ թէ՛ այդ ծանր խնդիրը՝ սրազան կաթողիկոսին կը վերաբերի , եւ թէ՛ եթէ պիտի քննէիք , պէտք էր հրա-պարակաւ քննել զայն եւայն եւայն :

Վերջապէս յայտնի եղաւ թէ յուլիս 21 Գրամ վերջին պատասխանս հակառակոր-դացս ծայր աստիճան դպած ըլլալով՝ ի զայ-րոյթ գրգռուած են ինձ գէմ եւ ձեր սրը-թագնութիւնն ալ գրածներս փոխանակ ուշի ուշով կարգալու եւ ողջմտաբար խորհրդա-ծելու եւ Պատկեր Գիրքը ուղղութեամբ քնն-նելու եւ դատելու՝ զիշած է հերետիկոսու-թեան վճիռ տալ մեզի , եւ յիշեալ Կալիսի-պուսի ազդարարութեանը համեմատ Լուսա-ւորչականացս գէմ Կիւղեցեաց մէջ նզովք եւ աւելցնել կարգալու որոշում եւ պատրաս-տութիւն ըլլալ զատ , Բ . Գրան նաեւ ի-մայ տրուած է եղեր գլխարկս պահանջել եւ մօրուքս ածիլն , ինչ իրաւամբ չգիտեմ :

Այդպէս անորոշութեան մը վրայ սրտա-զան , ով լսեր պիտի չսքանչանար . ուստի խիստ հիացայ եւ զարմանք պաշարեց զիս եւ յուլիս 12 յանկարծ ինքզինքս Սպանիա-կան կամ էնթիլիսիսիական բանտերու մատ-նուած գտայ . միջին դարու սոսկայի տե-սարանները փորձով անձամբ իսկ տեսնելու կամ մտաբերելու համար . . .

Արդէն Երուսաղեմի վանականաց միջո-ցաւ ինձ գէմ Բաղուած զրպարտական Գա-տը երբէք բանտարկութիւն սպառնացած չէր եւ չէր սպառնար . սակայն նոյն օրը Բ . Գրան կանչուած ըլլալով՝ անձիս համար միայն երախաւորութիւն կը պահան-ջուէր , եւ սուղ առնէն երախաւոր չգտնե-լով՝ երբ ունայն վերադարձայ , համազօր եւ համարին Սղագալետիս հիւրընկալու-թեանը յանձնուիլ խնդրեցի , եւ Բ . Գրան պաշտօնէին կողմէն առ այլ ոք պաշտօնեայ հարցուիլ հարկ տեսնուած առնէն , անունս Պէլիկի Էթէնտիլին ականջը հասնելով , իս-կայն խնդիրը իր կերպարանքը փոխեց , եւ պատրիարքարանի կողմէն հասած թախիլը երեւան ելաւ եւ այնուհետեւ Պէլիկի Է-թէնտիլին քով հիւրընկալուեցանք :

Եաթաթ առաւօտ յուլիս 15 ազգային եղ-բարց կողմէն երկու ազգասէր եղբարք Գու-թեգին թէ « Կիրակի առաւօտ Եկեղեցեաց մէջ քեզի համար բանադրանք պիտի կար-դացուի Լուսաւորչականաց գէմ (որն որ անուշատ սոսկուած , բաժանմունք կամ պա-ռակտուած պիտի պատճառէր . . .) եւ խնդ-րեցին մենէ իտէր ազգին իազադութեան վը-

տանգին առաջը առնուի եւ նորոգին դա-
դարմանը դարձան գտնելու ուստի բանախն մէջ
պարտ անձին համարեցի գրով յանուն ազգ-
խաղաղութեան եւ ամբողջութեան անմիջա-
պէս ինքնին նորով լինելու ըստ առաքելոյն
վասն եղբարց եւ ազգականաց իմոց ըստ
մարմնոյ . որպէս զի բանադրանքը դադրի
եւ խռովութեան մարիկը (որ պիտի յուզուէր
անտարակոյս ազգին մէջ) ճշմարտութեան
համար խափանի :

Արդ՝ սրբազան , այս պարագաներուն
մէջ՝ Եւրասի եւ տերաւոր որ մեր կողմէն
միւս խոհմութիւնը վայելցաւ , սակայն
ձեր կողմէն դժբաղդաբար բռնութիւն եւ
հալածանք գործադրուեցաւ յարածում , եւ
անա վերստին կը յիշեցունեմ ձեզ յունիս 24
գրած նամակիս վերջնական պատասխանը եւ
ներկայիս ալ բուն Հայաստանեայց Լուսա-
ւորչական Ե. եկեղեցւոյ անքիծ հաւատոյն
գոյութեան եւ ինքնուրոյնութեան եւ բոլոր
արգարացի իրաւանց պաշտպանութեան նա-
խանձախնդիր ըլլալո՞ւ ներքին համոզմամբ կը
հաստատուի , եւ կը հրաժարիմ բոլորովին ի
արտ : բոլոր այն յետամուտ եւ ազգին թըշ-
ուառութեան թիւր եւ մոլար նեղին վար-
դապետութիւններէն , որոնք Ե. Լուսաւոր-
չէն չեն եւ չեն կրնար ըլլալ երբէք , եւ արդէն
ինչպէս բողոքած եմ եւ կը բողոքեմ դարձ-
եալ ոչ թէ Հայաստանեայց Լուսաւորչական
Ե. եկեղեցւոյ անարատութեան եւ ուղղա-
փութութեան դէմ , քաւ իրցի , այլ նեղին ,
եղան որ նոյն է ճիգովիականութեան բոլոր
ամբարշտութեանց եւ ձեր միջոցաւ եղած
եւ ըլլալիք այն ամէն անիրաւ չարամանց
դէմ , որոնք միշտ ազգին վնաս , գալթակ-
ղութիւն , աղէտ եւ չարիք պատճառած են ,
պատակաւ եւ հերցուած սպաննացնելու
եւ կոպտանալու : Բնութեամբ եւ կուխեմ
որ մինչ ցեղ չնոյս պիտի պաշտպանեմ Հա-
յաստանեայց Լուսաւորչական Ե. եկեղեցւոյ
ուղղափառութիւնը եւ պիտի աշխատիմ ըստ
կարեաց նորին բարեկարգութեան եւ պա-
շտութեան եւ ազգին ամբողջութեան ու
վերջնական խաղաղութեան եւ երջանկու-
թեանը համար :

Վասն որոյ քանի որ բուն իմ մայրենի
Լուսաւորչական եկեղեցւոյս դէմ եւ հակա-
ռակ նախնի մանաւանդ ուղղափառ Պատկեր
գրքին տաճարութեան բողոք մը չունիմ ,
եկեղեցական կերպարանքիս ալ խօսք ընե-
լու համ քննութիւն գործադրելու իրաւունք
չունիք (եւ ասի անանկ անուրանալի ճշ-
մարտութիւն մ'է , որ կարող է իմ աս ար-
դար դատա պաշտպանել եւ արդարացնել
զիս քրիստոնեայ աշխարհին արդարաքննին
ատենին եւ ազգին ողջամիտ մասին առջեւ :

Առաւախկ սրբազան , բոլոր խոհմութե-
ան պարտքերը կատարած եմ եւ առանց
աշտութեան ճշմարտութիւնը յարգեցի եւ
որեքիս եւ սիրելու եմ միշտ , եւ կապտոսամ
որ իմ պաշտօնակիցներս կը կեղծաւորին եւ
կեղծաւորեցան , մանաւանդ թէ այսպիսի
լուսաւոր դարու մը մէջ անիրաւութեան ա-
շակից ըլլալով զիս բոլոր իրաւունքներէս
զրկելու զիջեալ . եւ մինչեւ անգամ զիս
բանադրելու սպաննալիքը ըրիք :

Իւստի կը խնդրեմ գէթ այսուհետեւ խո-
հմութիւն ձեռք առնելով հասարակութեան
սիրտը վիրաւորելէ զգուշացէք , որպէս զի
ազգին խաղաղութիւնը չվրդովի , եւ զիս
պատճառ չընէք խռովութեան եւ պա-
ռակտման առիթ տուող նորոգ շանթեր ար-
ձակելով բէմէրէ Լուսաւորչականաց Բայ-
վասն զի ես անձին առանձին հրամարած եմ
մինչեւ ցարդ եւ կը հրաժարիմ նեղութեան
բոլոր համոզումներէն եւ խարդախագնաց ազ-
գակործան ճիգովիութիւնէն , ինչպէս յունիս
24 գրած նամակիս մէջ ըսած եմ թէ յարա-
բերութիւնս դադրած է ձեռն , նոյնը դարձ-
եալ կը կրկնեմ եւ յայնժամ բանադրանք չի
պատկանիր ճիգովիութեան կողմէն ինծի
դէմ :

Իսկ եթէ ձեր սրբազնութիւնը չի բարե-
հաճի այս անգամ ալ այս մեր սիրայորդոր
խնդրանաց՝ յանուն խաղաղութեան ազգիս
զիջանիլ , այսքան դարեքէ ի վեր ընդհա-
նուր Հայ հասարակութեան աչքէն թափ-
ուած եւ թափուելիք դառն արցունքներուն
դուք էք պտտալան , այսուհետեւ ես ան-
պարտ եմ , արեւն ձեր ի դրուս ձեր , եւ տէր
վրցի վրէժխնդիր :

Ի վերջ րանիս՝ Մեծին Մովսէսի խօսքը
կուղչեմ ըսելով՝ սրբազան , թող տուր այս
թշուառ ժողովուրդը , որ այսուհետեւ գէթ
ազատ խղճիւ եւ ազատ հոգեով միակ մարդ-
կային փրկութեան եւ երջանկութեան հա-
մար խաչին վրայ իր անձր պատարագ նուի-
րող իր միակ փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի ե-
տեւէն երթայ . . . :

Իսկ եթէ ոչ՝ առանց միտ գնելու մեր
այս խնդրանաց բանագրելու ջանաս , փոյթ չէ ,
դուն անիծէ , սննք կորսնենք Աւետա-
րանի սկզբանց համաձայն : Առ ժամանակ-
եալ կերպիւ քննէ յարաբերութիւնս դադրե-
ցուցած ըլլալով եղիսպական գերութենէ
զիս ազատ կը սեպեմ . նոյն աղատութիւնը
կը մաղթեմ նաեւ ընդհանուր Աքքանագեան
տոհմին համար յերկնից :

Մնամ միշտ անձնուէր պաշտօնեայ
սիրելի ազգիս .

1867 Պոլիս յունիս 16 Յակոբոս վարդապետ
Չիլիկլիբեան
Նախկին Աւագ Թարգ .
Եւրուսաղեմի

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑԵՆ

Ինկիլթէրատա պու գատար վագրթ-
տան պէրու մուարադա վէ միւլպահա-
սաթա սէպէպիեթ վէրմիշ օլան ինթի-
խապ մատուէսի իսլահաթընա տայիւր օ-
լան լայիճա , նիհաեթթ յօրալար գամա-
րատընա իւշիւնճիւ տէֆա օլարագ օ-
գունուպ , քեաֆիէսի Թարաֆընտան
գաղուլ օլունմուշ տուր :

— Դավիէն սէյլէնտիկինէ կէօրն , Բը-
րուսիա տէֆէթի , Լիւքսեմպուրկ գալե-
սիսի պօլաթ մաղտան էվլէլ , Կիւնսէնկ
Դապիլնէթ օսունա հէր հարտե , պիթաղաֆ
տալմաղա մէնպուր գալմաղալ Թէա

հիւտ իթմէք իւզոն պիւր կիդ լի մուահէ-
տէ իմզալամաթընը Թալէպ իթմիշ իմիշ ,
վէ Լօնտրա գօնֆէրանդընտա Լիւքսեմ-
պուրկու պօլաթ մաղա րուի րիգա կէօս-
թէրմէք իշին , Բրուսիա տէֆէթի պու-
մէնպուրիեթ Թէքլիֆինի միւնթըրէտ
վէ պիւրիւնճի մուգալէլէ մագամընտա իպ-
րամ իթմիշ օլտուղու Բրէս նամ դագէ-
թատա օգունմուշ տուր :

— Ինթէրնասիօնալ նամ դագէթանըն
նէշը իթտիկի պիւր Թէլէկրաֆա նէգարէն ,
կիւտա Կարիպայտի Բօմա մէմալէքի իւ-
զէրինէ երւրիւմէք նիւնթէթիւրիտէն քեա-
միլէն Գարիդ կէլիպ , քէնտի Գաբրէրա
ճէգրէսինէ չէքիմիշ իմիշ . հալ պու քի
սօնրատան կէլէն խապէրլէր պու հալա-
տիսի հէնուդ Թաստիդ իթմէմիշէր տիր :

— Լօնտրանըն ումուժ գամարասթնտա ,
տիւէլի էճնէպիեթ իլէ ինկիլթէրա պէյ-
նինտէ օլան պիւր ծիւնհալըր քէնտի հիւ-
քիւմէթինէ Թէսլիմ իթմէք խուսուսու-
նա տայիւր մուահէտէնամէլէրին ուլղուն-
սուզուղու հազգընտա ուլղուն միւլպա-
հասաթա կիւրիւլիշ տիր :

Լօրա Սթէնի պու հալին ուլղուն
սուզուղունու Թանընարապ , Կիւտա ի-
լէ մէգքիւր ահմունմէ ահքիւմընճա պիւր
սէնէտէն զիւտտէ տէվամ իթմէյէճէկինի
պէտան իթմիշ տիր :

— Թրիէսթէ Ծիվարը Բալարլօյո նամ
չէհրէ րէք պիւլիւք պիւր խօթթուժ
ինմիշ օլուպ , 30 գատար խանէ երդ-
միշ վէ 70 գատար տալիս իշինտէ օ-
թուրուլմագ տէրէճէտէ խարապ իթմիշ
տիր , 13 քիշէ էօլմիւշէր վէ 28 քիշէ
տալիս եարալանմըշար տըր , 400 գատար
քիմէսնէ օրթատա գալմըշար տըր :

— Ամէրիգատա պու կիւնյէրտէ պիւ-
լիւք պիւր դարընդըլդ վաք տըր , Բարլա-
մէնթօ մէճիսի իլէ Ծիւմհուրիեթ րէ-
լիսի պէյնինտէ իթթիֆազօրըլդ կիւն-
տէն կիւնէ քէսպի աղամէթ իթմէքտէ
տիր չիւնքի Բարլամէնթօ մէճիսի իսթէրքի
ճէնկ իլէ իթալթ իթմիշ օլան էեալթ-
լէրէ պիւր ազ սըգըճա մուամէլէ օլունուպ ,
խասիմանէ տալմանլըն վէ Ամէրիգանըն
սայիւր էեալթլէրի կիպի նազար օլուն-
մասըն , մուղայիւրի օլարագ , Ամէրիգա րէ-
լիսի , Ծիւմհուրիեթին իթթիֆազ ի-
տէրէք գալի սուրէթտէ պիւրէյմէսինէ
պիւրիճէք չարէ , մէղքիւր էեալթ իլէ
Թաթլը վէ միւսիս թէտալիւրէր գուլա-
նըրպ , անլէրի տալի Ծիւմհուրիեթին
սայիւր էեալթլէրիտէն Գարգ իթմէյէ-
րէք իտարէ օլունմալարընը իտատա իլլէ-
մէքտէ տիր , վէ իլլէ պու էֆքեար վէ
մէպտէ Գարգ տըր քի չիմիկէ գատար
Ամէրիգա իթթիֆազընը թէքիլ վէ
խապսընա տայիւր օլան Թէտալիլիս իճ-
րասընա մուգալմիւլ օլունմալմըշ տըր :

— Բուսիս տեղեթի պու սենե իշին
լէհիսթանտան պինտէ 5 1/2 նէֆէր եւ
նիտէն ասաքիւր արածագ օլուպ , պու հի
ասպ իլէ պու սենե եէնիտէն եագարդը
ասաքիւրին սայրսը սէքսէն պինէ պալիդ
օլուպը դագէթարտա օգուենուշ տուր :

— Բարիս սէրկիի ումուժի պինտարնա
գըրգ միլեօն իրանգ սարիք օլուենուշ օ
լուպ , շիմտիյէ գատար տէօրթ միլեօն
պէշ եիւզ պին Ֆրանգ հասր օլուպու ,
վէ պուենուշ անձագ ասգուզ միլեօնա պա
լիդ օլուպիլէճէկի , պու սէֆա Ֆրանսա
տէվիլէթի թարաֆընտան ըսմէն իլան օ
լուենուշ տուր :

ՆԵՎԻՅԷ

(ԹԱՆԻՐԱԹԸ ՄԱՌՈՒՍԷ)

7 Օգոստոս 1867 Մանչեսթեր :

Իմքերաթօր Մագսիմիլիենին Գէրէ
թարոտա մալուպիլէթինտէն սօնրա
աթիտէքիլէր ալսգ ու կիրիֆթ օլուենա
րագ , մահպէսէ իլգա օլուենուշար տըր ,
եանի 1 Սըշիւտիւզ , 2 պէօլիւք ճէնէ
րալը , 10 նէֆէր մուվագգաթէն միրա
լայլուք խըտմէթինէ թայիլն օլուենուշ
ճէնէրալար , 18 միրալայ , 23 եիւզ պա
շը , 39 գօմանտան , 138 գապիթ , 121 ա
քէր միւլալիմի , 8 պին ասքէր , քէնտի
սիւհալարը , շանթալարը վէ պիւթիւն
էտալթը հարպիլէ վէ էլի գըթա տալի
թօր վէ հալանլարըյա պիլիքտէ տէր
աէսթ օլուենուշար տըր :

— Կէչէն սենէ իրանտատան ալթը
մահ գարֆընտա սայիլ մահէլէ հիճրէթ
իտէնլէրին սաեքսընա նիսպէթլէ պու սէ
նէ 15 պին թէնգիլ իթմիշ տիր :

— Զաթը հագրէթի Շահանէնին
լօնտրատան ագիմէթլէրինտէն էվլէլ , ին
կիլթէրրա վէ էճնէպի Սստուածաշունչ
շիքթէթի թարաֆընտան իտանը լէթա
ֆէթրէսանը թիւրքիտէ բէք կիւզէլ սու
րէթտէ թապ ու թէմսիլ օլուենուպ , վէ
դայէթ ալեա սուրէթտէ միւճէլէտ օ
լուենուշու հալտէ , Զաթը հագրէթի
միւլիւքեանէյէ պիր Սստուածաշունչ
թագտիմ իտիլիշ , վէ տէվլէթլու ֆու
ատաշա հագրէթլէրինին , Շիրքէթի մէգ
քիւրէ ըէյիսի պուլուենա Շաֆթըսպըրի
կամսուենա եագարդը նամէտէ քիթապը
մէգքիւրուն քէմալը թալթիլիլէ գապու
օլուենուշու պէեան գըլընմըշ տըր : Էյ
լէ պիր Սստուածաշունչ տալի խըտըլի
Մըսըր հագրէթլէրինէ թագտիմ օլուենա
ձագ օլուպ , Ֆապաթ միւլարիլէյհ հագ
րէթլէրինին լօնտրատա պուլուենուշու
վագըթ , հալըր օլուենաւորդընտան Մը
սըրա կէօնտէրիլէճէք իմիշ :

— Բրէնսէն Տալմար , եանի Բուսիս
իմքերաթօրու վէլիլ ասար Ֆարսիլիլին

հալիլէթի իագաթը ճէնին (շօճուգ պրագ
մագ) իյլէմըշ տիր :

— Ինկիլիպ պանգասը սգօնթօսուենու
եիւզտէ 2 է թէնգիլ իթմիշ տիր :

— Հէր նէ գատար գաթը հագրէթի
ճիհանտարիլէրինին լօնտրատա իթտիք
լէրի մէսարիֆի իշին 34 պին իլրա տէյի
պիլտիլիլ իտիք իսէտէ , Պըճճէթ նամ
դագէթատա 84 պին իլրա օգուենուշ
տուր : պու ճիւմլէ իթիմատա շանանը
եիլնէ 34 պին իլրա օլուալը տըր :

— Լիլլըրուտա գըլլն պիրիսի խանէնին
պիրիտիտէ պէսլէմէլիլ իթմէքտէ օլուեն
ու հալտէ , քէնտիլին ասլա թանրմա
տըղը ագրապարնտան պիր միրալայ վէ
ֆաթ իտէրէք , քէնտիլին 200 պին իլրա
միրաս պրագմըշ տըր :

— Տիւն Կլապօտա պիր եանկըն պու
հուր իտէրէք 100 պին իլրալը գատար
մալ զիեան օլուշ տուր :

— Նամտար վօլթէրին դայէթ մէշ
հուր պիր ալճանըր վագ իթմէք իշին
փարիտէ պիր տէֆիթէր աշլարագ ,
հիստէ եագրլանլարն սաեքսըր բէք ազ
կիւն գարիլիտա 150 պին վասըր օլուպ ,
սեպտիմիլի սօնուենա գատար տէֆթէրի
մէգքիւր գաթանմաեմագ իմիշ :

— Մէշհուր ճէնէրալ Գօյութ Մա
ճարլարն Տիլթ մէճիսինէ էքսէրիլէթի
արա իլէ տէվիլէթէ ինթիլապ օլուեն
ուշ տուր :

— Լա Գոսնգատա (իսրանեա) Բօր
թուգալ գրալընր գապուլ իթմէք իւզոն
պիւլիւք հագրըլըլար կէօրիւմէքտէ ի
միշ :

— Կէչէն ալթը մահ գարֆընտա Նիւ
-եօրգա հիճրէթ իտէնլէրին սաեքսըր 136,
826 քիշ օլուպ , պուլարտան 28 308 ի
եիլքէն կէմիսի իլէ , վէ 108,518 ի վա
րօր իլէ կիլթմիշէր տիր :

— Ոն սէնէ մու գատաեմ Նիւ-եօրգա
տա համալիլէ պարկիլէրին առէտի էլիլ
պին օլուենու հալտէ , շիմտի իսէ 110
պին իմիշ :

— Միւճթէմէյի Սմէրիգատա էն ճէ
սիմ տէմիր ալեաթլարը ֆապրիգատը Նիւ
Հէվընտա օլուպ (պիր Նիւ-Հէվըն տալի
ինկիլթէրրատա վար տըր քի , Մանչ , եա
նի ինկիլիպ գանալընըն աղընտա ու Ֆագ
պիր իսկէլէ օլուպ , կիւնտէ իքի տէֆա
Տիլթ (Ֆրանսա) վարօր կիտէր կէլիլ ,
տէնիլլէ ալթը սաաթ իտէտէ , Ֆրանսա
տան ինկիլթէրրատա վէ ինկիլթէրրատան
Ֆրանսաեա կէչմէք իշին պու եօլ օպիլ
լէրինէ թաթպըգան բէք ուճուգ տուր :)
իշինտէ սէքիլ եիւզ իշի շայրմագտա
տըր : պուլար 4 պին ճիլնէ եագըն էշ
եա իմալ իթմէքտէ , վէ սէնտէ տալի
տէօրթ միլեօնտան 7 միլեօն տալէրէ գա
տար սէմալլէ (Ֆրնա) իթմէքտէ իմիշ :

— Մանչեսթերաէ պու հագրէթա հէր
կիւնիլէք պիր դագէթա նէյր օլուենաեա
պաշտերպ , Ֆիլեաթը իսէ եարըմ բէնա
եանի սօգուգ բարա տըր :

ՀԱՎԱՏԱԹԵՐ ԹԷԼԷԿՐԱԳՐԷՐԷ

(Սթան Հէն-Նարթընա)

Փարիս , 20 օգոստոս տիւշամըն սաաթ
51-2 դուենտա :

Սայցպուրկ 20 օգոստոս . իմքերաթօր Նա
թօլէն հագրէթլէրի Պալիլէրանն ինթիւար
գրալը իւշիւնիւ 1 էօրօլտ ճէնապլէրինէ
վիգիթա վէրմիշ տիր :

Իմքերաթօր վէ իմքերաթօրիւ հագրա
թընն ալթէթի նիսաեթի ճիւմա կիւնիւնէ
գարար վէրիմիշ տիր :

Բէրլինան 20 օգոստոս , իսրանեանըն
Գաթալսենը էեալէթիլին պագը մահէլլէրին
տէ սիւհալը պէօլիւքլէր պուլուենապատա տըր :

Պարսլստա պիւլիւք գարըշըղըղ հիւքմ
իթմէքտէ տիր . ալընան մալիմաթլար տա
լիմա պիրպրիլէրինէ մուգայիր իտէլէրաէ ,
րէսմէն հիւ պիր շէյ իշիտիլէմէմիշ տիր :

Լա Սիլիւսիստի տէր քի գօրպալար Ժի
րօն գալէսինի գապթ իթմիշէր տիր :

Բաթրի նամ դագէթա ալսալմէք Նիւա
լէսինտէ պիլտիլիլինէ կէօրէ , ինթիլալ
պաշա շըգամալըշ տըր . Գաթալսենընտա պու
լուենա գօրպա պէօլիւքլէրի թագիպ օլուեն
ուշար , վէ Ֆրանսա սիսօրու պալընտա
պէքէնմէքտէ իմիշէր :

Սայցպուրկ , գալիլէն սէյլէնտիլինէ կէօ
րէ , իքի իմքերաթօրար պէյնիլտէ թիլթի
գանա մէվիլէթ օլուենուշար րաղմէն , ա
լա ըէսմի օլարագ պիր շէյէ գարարալմըշ
օլուենալար մէմուլ օլուենալագ :

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Պու տէֆա Պօշագ իշինտէ վագը Բի
րէճ-պուլնու նամ մահէլլտէ պիր Ֆաալ
րիգա քիւշալիլէ , ալեա գուրու իւ
զիւմ մասթիգատը վէ ալիւք րագը շըգա
լըրմագտա օլուպ , վէ մէգքիւր մասթի
գա իլէ րագը ֆաաթատա իշինճէմպիլհ բա
գարնտա Սաաթճը-իտանը իթթիտալին
տէ վագը 5 նիւմէրօու օտաաա ֆի
րու ինթ օլուենագտա օլուենուշտան , իս
թէքիլ օլանլարն մէգքիւր օտաեա կիթ
մէլլէրի իշին իլան օլուենուր :

Չինիլի խանընտա Նօ . 6 մաղապատա
վիլրէ վէ թահթա քէլլէսի օթուենուշ
ալեա ճընսընտան սաթըրմագտա օլուեն
ու իլան գըլընըր :

ՍԱՀԻԳ ՀԱՅԷԹԱ
ԳԱՐԱԳԵՑ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՅ

ԼԷՎԱՆՍ ԶԻՐԱՅԵՆ ԹԱՊԱՆԵՍԻՍԻՅԷ
ԳԵՐ-ՕՂԻՐԵԱ ԵՂԻՐԱ ԵՂԻՐԱ , ԵՍԵՐԱՆ ԵՍԵՐԱՆ
ԳՈՐԵԼԻԼԷ ԳՈՐԵԼԵՆԱ ՎԱՍԻԼՈՎ 187 :